

Nezamestnanosť ako významný faktor stabilnej udržateľnosti existencie podnikov na Slovensku a v EÚ

Ing. Jaroslav Korečko, PhD.*

Prešovská univerzita v Prešove

Fakulta manažmentu, ekonomiky a obchodu

Konštantínova ul. 16, 080 01 Prešov, Slovakia

jaroslav.korecko@unipo.sk

Ing. Ján Vravec, PhD.

Prešovská univerzita v Prešove

Fakulta manažmentu, ekonomiky a obchodu

Konštantínova ul. 16, 080 01 Prešov, Slovakia

jan.vravec@unipo.sk

Abstrakt

Východiskovou myšlienkou článku je neustále spoločensky, ekonomicky a politicky aktuálna problematika nezamestnanosti a dlhodobej nezamestnanosti, ktorá ovplyvňuje existenciu a rozvoj ekonomických subjektov hospodárstva. Je to sociálno-ekonomický jav vyskytujúci sa v ekonomike každej členskej krajiny Európskej únie. Cieľom článku je skúmať a zhodnotiť stav a vývoj nezamestnanosti v EÚ za ostatné roky, pretože je jedným z významných makroekonomických faktorov pre rozvoj podnikov, jednotlivcov i celej spoločnosti. Úlohou príspevku je identifikovať najkritickejšie regióny, analyzovať a porovnať vybrané indikátory v priestore a čase. Riešiť otázku nezamestnanosti znamená aktívne pristupovať k problému a zapojiť do procesu podpory nielen verejné orgány, ale aj podniky a súkromný sektor.

Kľúčové slová

Nezamestnanosť, dlhodobá nezamestnanosť, Európska únia

Informácia

Tento príspevok bol vypracovaný v rámci projektu VEGA č. 1/0741/20.

1. Úvod

Nezamestnanosť je makroekonomický jav, resp. stav prítomný v každom hospodárstve, ktorý je definovaný ako nerovnováha medzi ponukou práce a dopytom po nej na trhu. Môže mať rozmanité príčiny, zároveň závažné dopady na všetky subjekty ekonomiky krajiny. Za primárnu príčinu nezamestnanosti ekonómia považujú nezamestnanosť spôsobenú poklesom dopytu po práci, prípadne po určitých druhoch práce na trhu práce. Negatívne dopady nezamestnanosti významne ovplyvňujú hospodárenie jednotlivcov, domácností, podnikateľov i verejného sektora. Stále prítomná problematika krátkodobej, či dlhodobej nezamestnanosti prináša nové ekonomické, politické a spoločenské otázky, ktoré je nevyhnutné v prípade nepriaznivého

© Published by Journal of Global Science.

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited. The moral rights of the named author(s) have been asserted.

vývoja bezodkladne riešiť v súčinnosti štátneho aparátu, zamestnancov i zamestnávateľov. Práca je v živote človeka hodnotou s významným postavením, je zdrojom finančných príjmov, znamená možnosť napĺňania potreby seberealizácie, prináša uznanie, sociálne kontakty, aj spoločenské postavenie. Článok je rozdelený do niekoľkých základných kapitol, prezentuje postoje odborníkov, skúma a analyzuje vybrané indikátory v oblasti nezamestnanosti na Slovensku a v krajinách Európskej únie, navrhuje možnosti znižovania nezamestnanosti.

2. Základné teoretické východiská

Nezamestnanosť je neustále riešeným a prítomným problémom moderných európskych ekonomík. Sujová a Šálka (2016) nezamestnanosť charakterizujú ako „stav v ekonomike, kde práceschopné osoby, ktoré sú ochotné pracovať, si nemôžu nájsť prácu na trhu práce. Nezamestnaný je len ten, kto aktívne hľadá prácu. Práca je jedným z najdôležitejších výrobných činiteľov a zdrojov ekonomického rastu. Pri existencii nezamestnanosti sa ekonomika nachádza pod hranicou výrobných možností, čo znamená, že práca nie je plne využitá a produkcia ekonomiky nie je efektívna. Nezamestnanosť spôsobuje nielen ekonomické straty, ale aj psychologické a sociálne problémy ľudí. Obdobia dlhodobej nedobrovoľnej nezamestnanosti negatívne vplyvajú na psychiku a rodinný život ľudí.“

Nezamestnanosť je dôsledkom straty práce, čo znamená okamžitú zmenu vo viacerých oblastiach života. Človeku sa výrazne zredukuje finančné prostriedky, čím sa zníži životný štandard a závislosť na finančnej pomoci od štátu rastie. (Schraggeová, 2011)

Podľa Čaplánovej a Martincovej (2014) je nezamestnanosť jedným z ukazovateľov takzvaného magického štvorca, ktorý predstavuje makroekonomickú rovnováhu. Každý typ ekonomiky musí vyvážiť tento fenomén, ktorý je bez zásahov štátu neriešiteľný. Nezamestnanosť možno charakterizovať nielen ako ekonomický a sociálny problém, ale aj ako vážny politický problém, ktorý má za následok stratu tovarov a služieb, ktoré by nezamestnaní mohli vyprodukovať, keby pracovali.

Súčasťou každej trhovej ekonomiky je aj určitá miera nezamestnanosti, ktorá je považovaná za prirodzenú zložku fungujúceho hospodárstva a môže napomáhať maximalizácii čistého ekonomického blahobytu. Je to takzvaná prirodzená miera nezamestnanosti, pri ktorej je trh práce a výrobkov v rovnováhe, resp. počet nezamestnaných je nižší alebo rovný počtu voľných pracovných miest. Za takýchto okolností dochádza k súladu medzi ponukou pracovných síl a dopytom po pracovných silách. Prirodzenú mieru nezamestnanosti označujú odborníci aj termínom dobrovoľná nezamestnanosť. (Lisý a kolektív 2011)

Európska komisia (2023) uvádza, že takmer polovica nezamestnaných v Únii je dlhodobo nezamestnaná, teda nezamestnaná dlhšie ako 12 mesiacov. Dlhodobá nezamestnanosť má dôsledky pre spoločnosť so strašnými sociálnymi konkvenciami pre dotknuté osoby a negatívnym vplyvom na rast a verejné financie. Dlhodobá nezamestnanosť je jednou z príčin pretrvávajúcej chudoby. Preto je riešenie dlhodobej nezamestnanosti kľúčovou výzvou v oblasti zamestnanosti v rámci stratégie Komisie pre zamestnanosť a rast.

Miera nezamestnanosti je najčastejšie používaným ukazovateľom na pochopenie podmienok na trhu práce. Trh práce je termín používaný ekonómami, keď hovoria o ponuke práce (z domácností) a dopyte po práci (podnikmi a inými organizáciami). Miera nezamestnanosti môže tiež poskytnúť pohľad na to, ako hospodárstvo funguje vo všeobecnosti, čo z nej robí dôležitý faktor pri uvažovaní o menovej a fiškálnej politike. Nezamestnanosť nastáva, keď je niekto ochotný a schopný pracovať, ale nemá platenú prácu. Miera nezamestnanosti je percento ľudí v pracovnej sile, ktorí sú nezamestnaní. Meranie miery nezamestnanosti si preto vyžaduje zistenie, kto je pracovnou silou. Pracovná sila zahŕňa ľudí, ktorí sú buď zamestnaní alebo

nezamestnaní. Zistenie toho, kto je zamestnaný alebo nezamestnaný, zahŕňa praktické úsudky, napríklad koľko platenej práce musí niekto vykonať, aby sa to považovalo za prácu, ako aj skutočné spočítanie, koľko ľudí má alebo nemá prácu. (Reserve Bank of Australia, 2023)

Ekonomovia rozlišujú niekoľko základných a ďalších typov nezamestnanosti nasledovne (Reserve Bank of Australia, 2023):

- **Cyklická nezamestnanosť** nastáva so zmenami v ekonomickej aktivite počas hospodárskeho cyklu. Počas hospodárskeho poklesu má nedostatok dopytu po tovaroch a službách za následok nedostatok pracovných miest pre tých, ktorí chcú pracovať. Podniky so slabším dopytom môžu znížiť počet ľudí, ktorých zamestnávajú, prepustením existujúcich pracovníkov alebo najatím menšieho počtu nových pracovníkov. V dôsledku toho sa ľudia hľadajúci prácu zamestnávajú ťažšie. Opačná situácia nastáva pri posilňovaní dopytu.
- K **štruktúrálnej nezamestnanosti** dochádza vtedy, keď existuje nesúlad medzi dostupnými pracovnými miestami a ľuďmi, ktorí si prácu hľadajú. Tento nesúlad môže byť spôsobený tým, že uchádzači o zamestnanie nemajú zručnosti potrebné na vykonávanie dostupných prác, alebo preto, že dostupné pracovné miesta sú od uchádzačov o zamestnanie veľmi vzdialené.
- **Frikčná nezamestnanosť** nastáva, keď sa ľudia presúvajú medzi zamestnaniami na trhu práce, ako aj vtedy, keď vstupujú do pracovnej sily alebo z nej vystupujú.

Medzi ďalšie typy nezamestnanosti patria napríklad tzv. **podzamestnanosť**, keď sú ľudia zamestnaní, ale chceli by a sú schopní pracovať viac hodín, **skrytá nezamestnanosť**, keď ľudia nie sú počítaní ako nezamestnaní vo formálnych štatistikách trhu práce, ale pravdepodobne by pracovali, keby mali príležitosť, resp. **sezónna nezamestnanosť** vyskytujúca sa v rôznych obdobiach roka v dôsledku sezónnych modelov, ktoré ovplyvňujú pracovné miesta.

Ekonomovia diskutujú o novej teórii, ktorá môže byť príčinou toho, že zamestnávateľia nejavia záujem o dlhodobu nezamestnaných. Uvažujú o tzv. teórii „medzery v zručnostiach“. Táto teória poukazuje na to, že tí, ktorí sú dlhodobu nezamestnaní, nemajú špecifické zručnosti, ktoré práve hľadajú zamestnávateľia. Pravdepodobne je to spôsobené tým, že ich zručnosti sa zhoršili po tom, čo boli nezamestnaní rok alebo dlhšie časové obdobie. Z hľadiska demografického pozadia a vzdelania, sú na tom dlhodobu a krátkodobu nezamestnaní veľmi podobne. Sú zastúpení vo všetkých vekových kategóriách, úrovniach vzdelania, geografických regiónoch aj príjmových vrstvách (Van Horn a Heidkamp 2014 in Louie 2014).

3. Metodológia

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVaR) pri výpočte miery nezamestnanosti vychádza z evidencie uchádzačov o zamestnanie. Títo uchádzači sú zaevidovaní na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny, teda z disponibilného počtu uchádzačov a z celkového počtu uchádzačov.

$$MEN = \frac{\text{disponibilní UoZ}}{\text{EAO}} \times 100 (\%)$$

MEN – miera evidovanej nezamestnanosti

UoZ – uchádzači o zamestnanie

EAO – ekonomicky aktívne obyvateľstvo

Štatistický úrad SR (ŠÚ SR) od roku 1993 získava informácie o nezamestnanosti pravidelným kvartálnym výberovým zisťovaním pracovných síl. Do vzorky sa štvrťročne začleňuje určitý počet bytov. Veľkosť vzorky

je závislá od počtu obyvateľov v každom okrese. Všetky osoby od 15 rokov z vybraných domácností sú predmetom skúmania pracovných síl.

$$MN = \frac{\text{nezamestnaní}}{\text{EAO}} \times 100 (\%)$$

MN – miera nezamestnanosti

Európsky štatistický úrad (Eurostat) v mesačnej frekvencii používa obidva uvedené zdroje údajov na vytvorenie medzinárodne porovnateľnej miery nezamestnanosti.

Vstupnými dátami pre nasledujúcu analýzu vybraných údajov v priestore a čase boli údaje z databáz všetkých troch vyššie uvedených inštitúcií. Pri analýze dostupných údajov v európskom priestore sme využili základné metódy, resp. indikátory popisnej štatistiky, v prípade analýzy časových radov grafické zobrazenie trendov a priemerný ročný koeficient rastu:

$$k_a = \sqrt[T-1]{k_1 \cdot k_2 \cdot \dots \cdot k_{T-1}}$$

Kde k_t sú koeficienty rastu v čase T .

4. Výsledky a diskusia

V rámci analýzy vybraných údajov sme použili metodiku zodpovedajúcu štandardnej metodike Medzinárodnej organizácie práce. Skúmané dáta pochádzajú z Európskeho štatistického úradu (Eurostat), Štatistického úradu SR, resp. Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny. Eurostat definuje nezamestnanú osobu ako osobu vo veku 15 – 74 rokov (pre Španielsko a Taliansko 16 – 74 rokov) bez práce počas referenčného týždňa, ktorá je pripravená začať pracovať v priebehu nasledujúcich 2 týždňov a ktorá aktívne hľadala prácu za ostatné 4 týždne. Dlhodobú nezamestnanosť (obdobie dlhšie ako 12 mesiacov) sleduje Eurostat v rovnakom vekovom intervale.

Možno konštatovať, že miera evidovanej nezamestnanosti, aj dlhodobej nezamestnanosti v jednotlivých členských krajinách sa podľa očakávania značne líši. Na druhej strane vývoj ukazovateľov za sledované obdobie 2013-2022 v Európskej únii je veľmi podobný. Trendové grafy a hodnoty priemerného ročného koeficientu (k_a) v Tabuľkách 1. a 2. preukazujú priemerný ročný pokles nezamestnanosti i dlhobodej nezamestnanosti občanov vo všetkých národných ekonomikách. Vývoj indikátorov v celej únii možno považovať za pozitívny, zároveň však výsledky poukazujú na permanentne pretrvávajúce rozdiely v rámci jednotlivých regiónov Európy.

Poľsko ($k_a=0,8659$) zaznamenalo spomedzi členských štátov najvýraznejší pokles nezamestnaných osôb za posledné desaťročie, čo znamená priemerný pokles o približne 13,5 percenta. Nasledovali ho Bulharsko a Česká republika (priemerný pokles o približne 12 %). V rámci krajín Vyšehradskej štvorky bol priemerný pokles ukazovateľa najpomalší na Slovensku. Dlhodobu najvyššiu mieru nezamestnanosti v únii vykazujú Grécko a Španielsko, najnižšiu jednoznačne Česko. V rámci európskej dvadsať sedmičky sa pozorovaná miera nezamestnanosti za ostatnú dekad znížila v priemere o približne 7 percent. Stabilnú úroveň nezamestnanosti dlhodobo udržiava spomedzi členských štátov predovšetkým Luxembursko.

Tabuľka 1. Miera nezamestnanosti ľudí vo veku 15-74 rokov v EÚ (v % z celkovej pracovnej sily)

Krajina/Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Trend	k_a
Belgicko	8,6	8,7	8,7	7,9	7,2	6,0	5,5	5,8	6,3	5,6		0,9535
Bulharsko	13,9	12,4	10,1	8,6	7,2	6,2	5,2	6,1	5,3	4,3		0,8778
Česko	7,0	6,1	5,1	4,0	2,9	2,2	2,0	2,6	2,8	2,2		0,8793
Dánsko	7,4	6,9	6,3	6,0	5,8	5,1	5,0	5,6	5,1	4,5		0,9462
Nemecko	5,0	4,7	4,4	3,9	3,6	3,2	3,0	3,7	3,7	3,1		0,9483
Estónsko	8,6	7,3	6,4	6,8	5,8	5,4	4,5	6,9	6,2	5,6		0,9535
Írsko	13,8	11,9	9,9	8,4	6,7	5,8	5,0	5,9	6,2	4,5		0,8829
Grécko	27,8	26,6	25,0	23,9	21,8	19,7	17,9	17,6	14,7	12,5		0,9150
Španielsko	26,1	24,5	22,1	19,6	17,2	15,3	14,1	15,5	14,8	12,9		0,9247
Francúzsko	10,3	10,3	10,3	10,1	9,4	9,0	8,4	8,0	7,9	7,3		0,9625
Chorvátsko	17,3	17,3	16,2	13,1	11,2	8,5	6,6	7,5	7,6	7,0		0,9044
Taliansko	12,4	12,9	12,0	11,7	11,3	10,6	9,9	9,3	9,5	8,1		0,9538
Cyprus	15,9	16,1	15,0	13,0	11,1	8,4	7,1	7,6	7,5	6,8		0,9099
Lotyšsko	11,9	10,9	9,9	9,7	8,7	7,4	6,3	8,1	7,6	6,9		0,9412
Litva	11,8	10,7	9,1	7,9	7,1	6,2	6,3	8,5	7,1	6,0		0,9276
Luxembursko	5,9	5,9	6,7	6,3	5,5	5,6	5,6	6,8	5,3	4,6		0,9727
Maďarsko	9,8	7,5	6,6	5,0	4,0	3,6	3,3	4,1	4,1	3,6		0,8947
Malta	6,1	5,7	5,4	4,7	4,0	3,7	3,6	4,4	3,4	2,9		0,9207
Holandsko	8,2	8,4	7,9	7,0	5,9	4,9	4,4	4,9	4,2	3,5		0,9097
Rakúsko	5,7	6,0	6,1	6,5	5,9	5,2	4,8	6,0	6,2	4,8		0,9811
Poľsko	10,6	9,2	7,7	6,3	5,0	3,9	3,3	3,2	3,4	2,9		0,8659
Portugalsko	17,2	14,6	13,0	11,5	9,2	7,2	6,7	7,0	6,6	6,0		0,8896
Rumunsko	9,0	8,6	8,4	7,2	6,1	5,3	4,9	6,1	5,6	5,6		0,9486
Slovinsko	10,1	9,7	9,0	8,0	6,6	5,1	4,4	5,0	4,8	4,0		0,9022
Slovensko	14,1	13,1	11,5	9,6	8,1	6,5	5,7	6,7	6,8	6,1		0,9111
Fínsko	8,3	8,7	9,4	8,9	8,7	7,5	6,8	7,7	7,7	6,8		0,9781
Švédsko	8,2	8,1	7,6	7,1	6,8	6,5	7,0	8,5	8,8	7,5		0,9901
Priemer EÚ-27	11,5	10,8	10,0	9,0	7,9	6,8	6,2	7,0	6,6	5,8	x	0,9276
Medián EÚ-27	10,1	9,2	9,0	7,9	6,8	6,0	5,5	6,7	6,2	5,6	x	0,9247

Zdroj: autori podľa Eurostatu (2023)

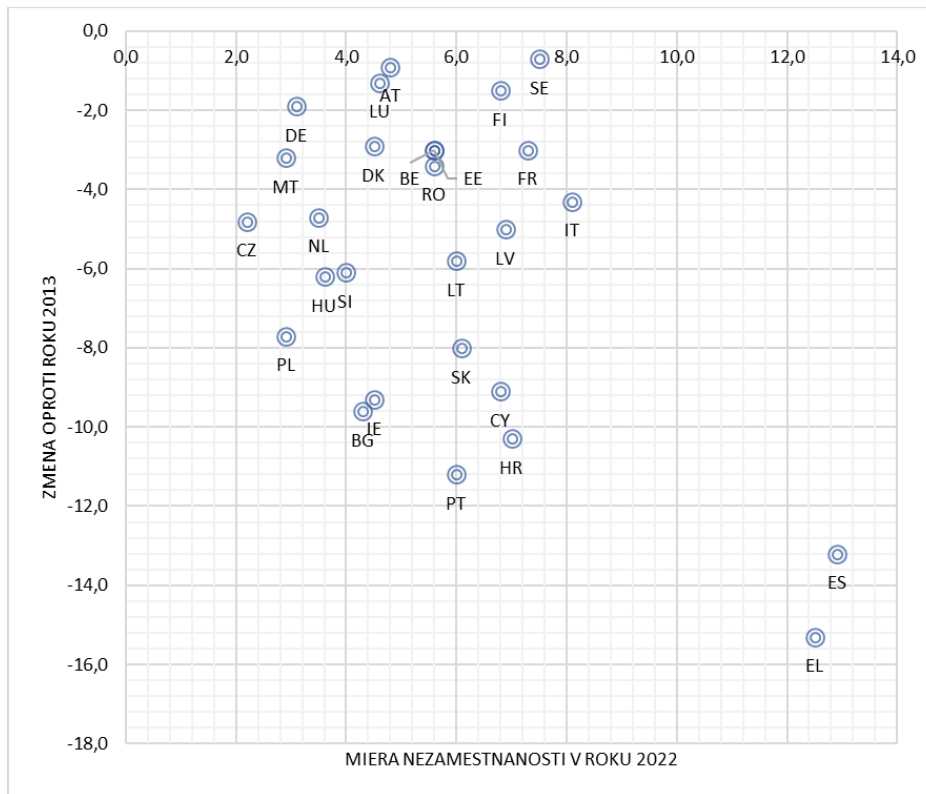
Írsko (AAGR=0,8183) zaznamenalo spomedzi členských štátov najvýraznejší pokles dlhodobozamestnaných za posledné desaťročie, čo znamená priemerný ročný pokles približne o 18 percent. Írsko nasledovali Česká republika (priemerný pokles o približne 16 %), Poľsko a Maďarsko. V rámci krajín V4 bol pokles ukazovateľa najpomalší na Slovensku. Dlhodobo najvyššiu mieru dlhodobej nezamestnanosti v Únii vykazuje Grécko, Španielsko, ale aj Slovensko, najnižšou úrovňou sa prezentujú Dánsko, Holandsko a Česká republika. V rámci EÚ-27 sa pozorovaná miera za posledných desať rokov znížila v priemere o približne 10 percent.

Tabuľka 2. Miera dlhodobej nezamestnanosti ľudí vo veku 15-74 rokov v EÚ (v % z celkovej pracovnej sily)

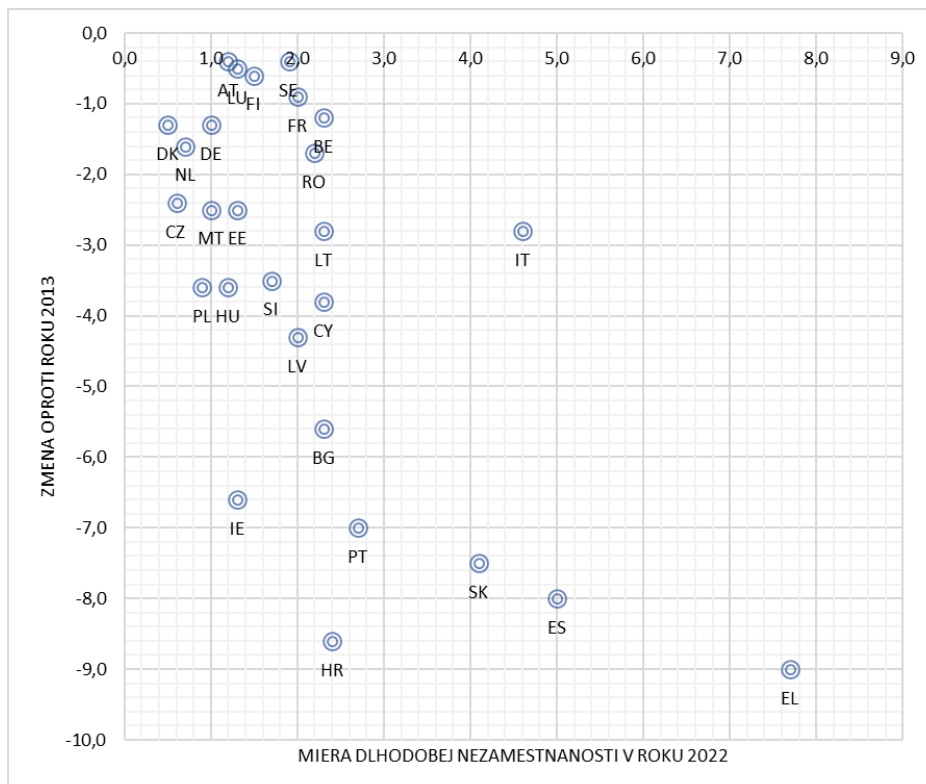
Krajina/Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Trend	k_a
Belgicko	3,5	3,9	4,0	3,7	3,1	2,6	2,1	2,1	2,6	2,3		0,9544
Bulharsko	7,9	7,4	6,1	5,0	3,9	3,6	2,9	2,7	2,6	2,3		0,8719
Česko	3,0	2,7	2,4	1,7	1,0	0,7	0,6	0,6	0,8	0,6		0,8363
Dánsko	1,8	1,7	1,6	1,2	1,2	1,0	0,8	0,9	1,0	0,5		0,8673
Nemecko	2,3	2,2	2,0	1,7	1,5	1,4	1,2	1,1	1,2	1,0		0,9116
Estónsko	3,8	3,3	2,4	2,2	2,0	1,3	0,9	1,2	1,6	1,3		0,8876
Írsko	7,9	6,6	5,3	4,2	3,0	2,1	1,6	1,4	1,8	1,3		0,8183
Grécko	16,7	17,5	16,4	15,4	14,3	12,5	11,3	10,5	9,2	7,7		0,9176
Španielsko	13,0	12,9	11,4	9,5	7,7	6,4	5,3	5,0	6,2	5,0		0,8993
Francúzsko	2,9	3,1	3,1	3,1	2,9	2,5	2,3	1,9	2,3	2,0		0,9596
Chorvátsko	11,0	10,1	10,2	6,6	4,6	3,4	2,4	2,1	2,8	2,4		0,8444
Taliansko	7,4	8,2	7,4	7,1	6,9	6,5	5,9	5,1	5,4	4,6		0,9485
Cyprus	6,1	7,7	6,8	5,8	4,5	2,7	2,1	2,1	2,6	2,3		0,8973
Lotyšsko	6,3	5,1	4,9	4,4	3,6	3,4	2,7	2,4	2,3	2,0		0,8803
Litva	5,1	4,8	3,9	3,0	2,7	2,0	1,9	2,5	2,6	2,3		0,9153
Luxembursko	1,8	1,6	1,9	2,2	2,1	1,4	1,3	1,7	1,8	1,3		0,9645
Maďarsko	4,8	3,6	3,0	2,3	1,6	1,4	1,1	1,1	1,3	1,2		0,8572
Malta	3,5	2,9	2,7	2,4	2,0	1,8	0,9	1,1	0,9	1,0		0,8701
Holandsko	2,3	2,7	2,7	2,3	1,7	1,2	0,9	0,7	0,8	0,7		0,8762
Rakúsko	1,6	1,9	2,0	2,4	2,3	1,7	1,4	1,7	2,0	1,2		0,9685
Poľsko	4,5	3,9	3,0	2,2	1,5	1,0	0,7	0,6	0,9	0,9		0,8363
Portugalsko	9,7	8,7	7,5	6,4	4,6	3,2	2,8	2,3	2,9	2,7		0,8675
Rumunsko	3,9	3,4	3,6	3,4	2,4	2,2	2,0	1,8	2,0	2,2		0,9384
Slovinsko	5,2	5,3	4,7	4,3	3,1	2,2	1,9	1,9	1,9	1,7		0,8832
Slovensko	11,6	10,7	8,8	6,8	5,9	4,7	3,9	3,7	3,9	4,1		0,8909
Fínsko	2,1	2,4	2,9	2,9	2,6	2,0	1,5	1,5	1,8	1,5		0,9633
Švédsko	2,3	2,3	2,3	2,0	2,0	1,7	1,5	1,8	2,0	1,9		0,9790
Priemer EÚ-27	5,6	5,4	4,9	4,2	3,5	2,8	2,4	2,3	2,5	2,1	x	0,9002
Medián EÚ-27	4,5	3,9	3,6	3,1	2,7	2,1	1,9	1,8	2,0	1,9	x	0,8909

Zdroj: autori podľa Eurostatu (2023)

V dvoch nasledujúcich grafoch 1. a 2. sú členské krajiny EÚ umiestnené v súradnicovom systéme podľa zaznamenatej miery nezamestnanosti a dlhodobej nezamestnanosti v roku 2022 (os „x“) a zmien ukazovateľa oproti referenčnému roku 2013. Interval dekády medzi obdobiami sme zvolili zámerne, pretože najlepšie vystihuje rozdiely v postavení krajín v grafoch. V prípade sledovanej miery nezamestnanosti ľudí vo veku 15 až 74 rokov dosiahli v roku 2022 najvyššiu úroveň Španielsko a Grécko. Pozitívnym zistením z grafického zobrazenia je zároveň najvýraznejší pokles celkovej nezamestnanosti v oboch týchto krajinách oproti roku 2013. V porovnaní s referenčným rokom si stabilnú úroveň dlhodobo nezamestnaných (v pomere k celkovej pracovnej sile) udržiavajú hlavne Švédsko, Rakúsko a Luxembursko. Najhoršie umiestnenie z hľadiska miery dlhodobej nezamestnanosti v roku 2022, no najlepšiu pozíciu z hľadiska poklesu ukazovateľa oproti roku 2013 malo Grécko. V porovnaní s referenčným rokom sa úroveň znížila o 9 percentuálnych bodov, nasledovalo Chorvátsko (-8,6 percentuálneho bodu) a Španielsko (-8,0 p.b.). V porovnaní s rokom 2013 klesla dlhodobá nezamestnanosť vo všetkých členských krajinách. Najmenší rozdiel bol v Rakúsku a Švédsku.

Graf 1. Miera nezamestnanosti ľudí vo veku 15-74 rokov v EÚ a zmena oproti roku 2013 (v % z celkovej pracovnej sily)
 Zdroj: autori podľa Eurostatu (2023)

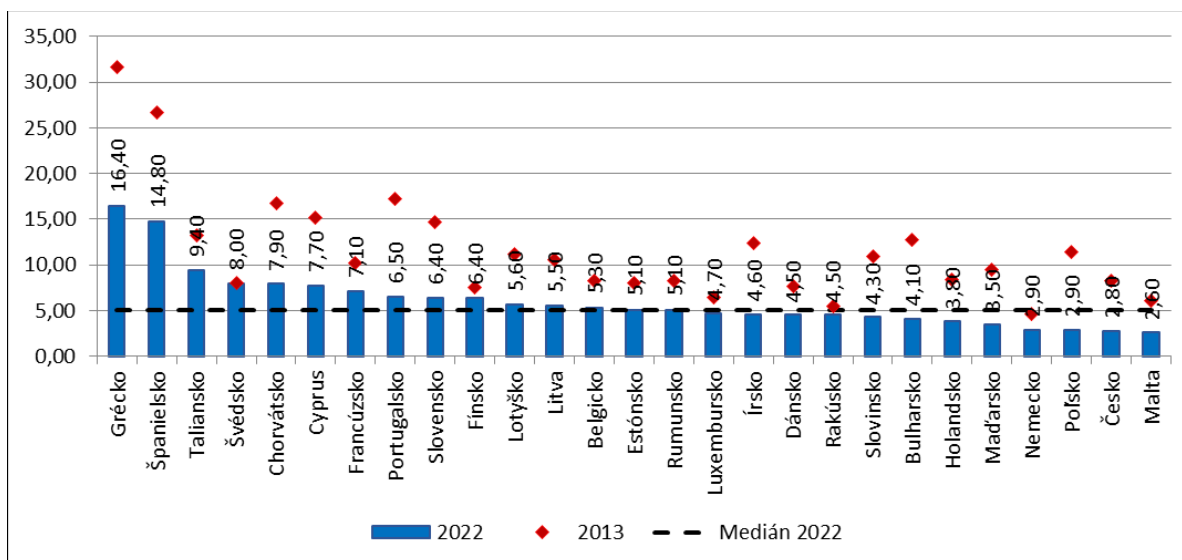

Graf 2. Miera dlhodobej nezamestnanosti ľudí vo veku 15-74 rokov v EÚ a zmena oproti roku 2013 (v % z celkovej pracovnej sily)
 Zdroj: autori podľa Eurostatu (2023)

© Published by Journal of Global Science.

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited. The moral rights of the named author(s) have been asserted.

Graf 3. Miera nezamestnanosti žien vo veku 15-74 rokov v EÚ (v % z celkovej pracovnej sily)
 Zdroj: autori podľa Eurostatu (2023) a ŠÚ SR (2023)

Z hľadiska nezamestnaných podľa rodu je najviac nezamestnaných žien v pomere k celkovej pracovnej sile v Grécku, Španielsku a Taliansku. Najmenej naopak na Malte, v Českej republike a Poľsku. (Graf 3.) Pozitívnym zistením je významný pokles tohto indikátora za ostatnú dekádu v takmer všetkých členských krajinách. Medián európskej dvadsať sedmičky bol v roku 2022 na úrovni 5,1 percenta, priemer dosiahol výšku 6,0 percenta. Slovensko v roku 2022 presiahlo obe hodnoty. Miera nezamestnanosti mužov v Európskej únii bola v roku 2022 najvyššia v Španielsku, Grécku a Lotyšsku. Najnižšiu zaznamenali Česko, Poľsko a Malta. Aj v tomto prípade možno konštatovať výrazne pozitívny pokles sledovaného ukazovateľa v porovnaní s rokom 2013 takmer vo všetkých členských štátoch. V prípade mužov vo veku 15 až 74 rokov dosiahol medián EÚ-27 v roku 2022 hodnotu 5,8 % a priemer 5,7 %. Slovensko sa umiestilo na hranici mediánu Únie.

5. Záver

Nezamestnanosť je prirodzený makroekonomický jav, zároveň neustále spoločensky diskutovaný problém, ktorý má množstvo známych, ale aj nepredvídateľných príčin. Závisí na veľkom počte faktorov, ktoré môžu byť ekonomické (cena práce, ponuka a dopyt po práci, fáza ekonomického cyklu, investičné rozhodnutia, atď.), politické (liberálna, či konzervatívna orientácia vlád, národná a medzinárodná legislatíva, daňové a odvodové zaťaženie, krízové opatrenia a pod.), spoločenské (ochota pracovať, spravodlivosť prerozdelenia dôchodkov, vnímanie hodnoty práce, kvalita a dostupnosť vzdelávania, a ďalšie), demografické (veková, rodová a vzdelanostná štruktúra obyvateľstva) i mnohé iné. Prienik jednotlivých faktorov následne vytvára makroekonomické a mikroekonomické prostredie, v ktorom sa stretáva dopyt po práci zo strany podnikov a organizácií s ponukou práce na strane jednotlivcov a domácností. Na základe analýzy vybraných údajov o nezamestnanosti a dlhodobej nezamestnanosti možno pozitívne konštatovať, že za ostatnú dekádu došlo v rámci všetkých členských krajín k prospešnému vývoju v prípade oboch indikátorov. Pokles miery nezamestnanosti a dlhodobej nezamestnanosti je dobrým signálom, no až blízka budúcnosť ukáže ako sa jednotlivé krajiny dokážu vysporiadať s globálnymi výzvami v podobe robotizácie, či

umelej inteligencie, ale aj výzvami národnými, ako je kvalitná a cielená odborná príprava študentov pre prax, primerané ohodnotenie práce žien a mužov a podobne. Stratégie a rozhodnutia prijímané na úrovni Európskej únie i na úrovni národných vlád by mali byť systémové, a mali mať na zreteli dôsledky, ktoré sa prejavia predovšetkým v dlhodobom horizonte.

Problém pretrvávajúcich regionálnych rozdielov medzi jednotlivými regiónmi Európy je stále prítomný a volá po nových riešeniach. Musia si to uvedomiť lídri Únie, ako aj vrcholní predstavitelia členských štátov. Vyrovnávanie regionálnych nerovností je jedným z najdôležitejších predpokladov pre progres celého spoločenstva. Analogicky, to čo platí pre regióny Európy platí i pre Slovensko a jeho politiku v oblasti podpory pracovných miest a zamestnanosti v jednotlivých regiónoch. Je potrebné nezaosť a držať sa trendu vývoja nezamestnanosti a dlhodobej nezamestnanosti v Únii z ostatných rokov.

Mnohé podniky (zamestnávateľia) dnes zápasia s nedostatkom dostatočne kvalifikovanej pracovnej sily na domácich trhoch práce a obracajú sa na zahraničie. Čoraz častejšie tak dochádza k rozporu so snahami a úmyslom vlád ochraňovať domáci pracovný trh. Kompromis, dohody a vzájomná podpora a kooperácia sú cestou ako zabrániť úpadku, resp. bankrotu malých a stredných podnikov, ktoré zamestnávajú enormnú časť populácie. Podstatné je prijať opatrenia, aby sa aj dlhodobo nezamestnaní opäť zaradili do pracovného života a ponúkli tak novým a existujúcim firmám kvalitnú a kvalifikovanú pracovnú silu v dostatočnom množstve.

Zoznam bibliografických odkazov

1. Čaplánová, A., & Martincová, M. 2014. "Inflácia, nezamestnanosť a ľudský kapitál z makroekonomického pohľadu." Wolters Kluwer. ISBN 978-80-8168-024-3.
2. Európska komisia. 2023. „Long-term unemployment.“ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1205&langId=en>
3. Eurostat. 2023. "Long-term unemployment by sex - annual data." https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/UNE_LTU_A/default/table?lang=en
4. Lisý, J. a kol. 2011. „Ekonomía. 1. vydanie.“ Bratislava: Iura Edition. ISBN 978-80-8078-406-5.
5. Louie, K. 2014. "Long-Term Unemployment: A Destructive and Persistent Social Issue." <http://www.onlinemswprograms.com/resources/social-issues/longterm-unemployment/>
6. Reserve Bank of Australia. 2023. „Unemployment: Its Measurement and Types.“ <https://www.rba.gov.au/education/resources/explainers/unemployment-its-measurement-and-types.html>
7. Schraggeová, M. 2011. „Nezamestnanosť v psychologických súvislostiach.“ Nové Zámky: PSYCHOPROF. ISBN 978-80-89322-08-4.
8. Štatistický úrad SR. 2023. "Evidovaná nezamestnanosť na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny." https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SLOVSTAT/pr2001rs/v_pr2001rs_00_00_00_sk
9. Sujová, A. a J. Šálka. 2016. „Základy ekonomie.“ Zvolen: Technická univerzita. ISBN 978-80-2282943-4.
10. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny. 2020. „Nezamestnanosť – mesačné štatistiky.“ https://www.upsvr.gov.sk/statistiky/nezamestnanost-mesacne-statistiky.html?page_id=1254